

On bir ayın sultanı Ramazan.

6. KÖTÜLÜKLERE KALKAN: RAMAZAN VE ORUÇ

Oruç, niyet ederek imsak vaktinden iftar vaktine kadar yeme- içme ve cinsî ilişkiden uzak durularak yerine getirilen ibadettir. Kur'an-ı Kerim'deki **"Ey İman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı."**[39] ayeti oruç ibadetinin farz olduğunu bildirmektedir.

Oruç tutmanın farz kılındığı Ramazan ayı; cennet kapılarının açılıp, cehennem kapılarının kapandığı, şeytanların zincire vurulduğu,[40] inanarak ve sevabını umarak bu ayı ibadetle geçirenlerin geçmiş günahlarının bağışlandığı,[41] Kur'an'ın indirilmeye başlandığı[42] ve bin aydan daha hayırlı bir gece olan Kadir gecesinin bulunduğu[43] bir aydır.

Oruç ibadetinin fert ve toplum için birçok faydası vardır. İnsana, nefsinin isteklerine ve karşılaşılan zorluklara karşı sabrı öğretir. Geçim darlığı içinde olanların hâlini anlayıp yardımseverlik duygusunun artmasını sağlar. Aşırı gıda tüketiminin zararlarının daha iyi anlaşıldığı günümüzde oruç, sağlık açısından da önemli yararlar sunmaktadır. Bütün bu faydalarının yanında oruç Allah Teâlâ'nın rızasına kavuşturan, günahlardan arınmamızı sağlayan, kat kat sevap kazandıran bir ibadettir. Bir kutsî hadiste şu şekilde buyrulmuştur. *"Her iyilik için on mislinden yedi yüz misline kadar karşılık olabilir. Fakat oruç başkadır. Çünkü oruç benim içindir ve onun ecrini ben vereceğim."*[44]

Hz. Peygamber (s.a.v.) oruçlunun yeme içmeden uzak durmasının yanında günboyu ibadet bilinci içinde olmasını da şu hadis-i şerifiyle istemiştir. *"Oruç bir perdedir. Sizden biri oruç tuttuğu zaman çirkin söz söylemesin. Cahillik yapmasın. Eğer birisi ona çatar ve kötü söz söyleyecek olursa 'Ben oruçluyum! Ben oruçluyum!' desin."*[45] Orucun hayatımız üzerinde olumlu etkiler bırakması ve bizi iyiye, doğruya yönlendirmesinin gerekliliğine işaret eden Peygamberimiz (s.a.v.) *"Bir kimse yalan söylemeyi ve yalanla iş yapmayı terketmezse, Allah'ın onun yeme içmeyi terketmesine ihtiyacı yoktur."*[46] buyurmuştur.

BİLGİ KUTUSU

Oruç tutanlar için özel olarak ayrılan cennet kapısının adı Reyyan Kapısıdır.

KONUŞALIM

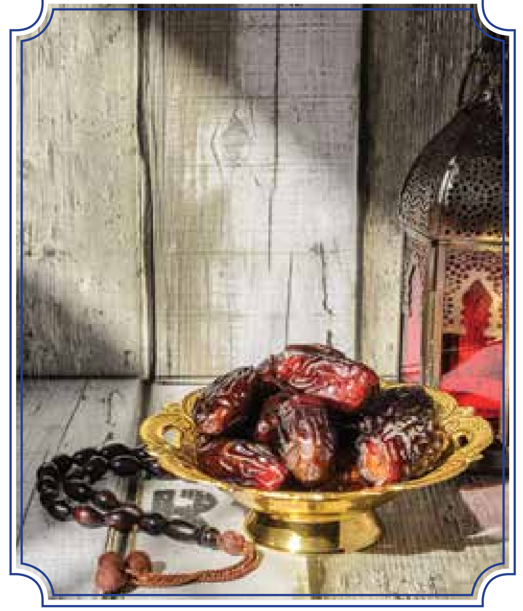
Hz. Peygamber (s.a.v.) *"Her şeyin zekâtı vardır. Bedenin zekâtı da oruç tutmaktır. Oruç sabrın yarısıdır."*

İbn Mâce, Sıyam, 1745.

Yukarıdaki hadisten hareket ederek oruç ibadetinin önemini sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

39. *Bakara suresi, 183. ayet.*
40. *bk. Nesâî, Sıyam, 2100.*
41. *bk. Ebû Dâvûd, Şehru Ramazan, 1371.*
42. *bk. Bakara suresi, 185. ayet.*
43. *bk. Ebû Dâvûd, Şehru Ramazan, 1381.*
44. *Müslim, Sıyam, 1945.*
45. *Ebû Dâvûd, Sıyam, 2363.*
46. *Buhârî, Savm, 1804.*

Müslüman, akıllı ve ergenlik çağına ulaşanlara oruç farz olmakla birlikte, oruç tutmamayı mubah kılan durumlar meydana gelince ruhsat hükümleri geçerli olmaktadır. Hastalar, yolcular, hamile ve çocuk emziren kadınlar oruçlarını kazaya bırakabilmektedirler. İyileşmesi umulmayan hastalar ve yaşlılar ise tutamadıkları her gün için fidye verirler.

Oruç ibadeti irademizi kontrol etmemizi sağlar.

Oruç ibadetini daha iyi bir şekilde anlayabilmek için imsak, sahur ve iftar kavramlarının; Ramazan ayının diğer aylardan farkını görebilmek için de teravih namazı, mukâbele, fıtır sadakası kavramlarının öğrenilmesi faydalı olacaktır.

Sözlükte bir şeyden el çekmek, kendini tutmak gibi mânalara gelen **imsak**, oruca başlangıç zamanını ifade etmektedir. Takvimlerdeki imsak vakti orucun ilk başlangıç anını göstermektedir.[47]

Sahur, dinî bir terim olarak oruç tutacak olanların, oruca hazırlık amacıyla imsak vaktinden önce yedikleri yemeği ifade eder.[48] Hz. Peygamber (s.a.v.) "*Sahur yemeği yiyin. Çünkü sahurda bereket vardır.*"[49] buyurarak sahur yemeğinin yenilmesini teşvik etmiştir.

İftar, akşam vaktinin girmesiyle birlikte orucun bittiği zamanı ifade etmektedir. Güneşin batıp iftar vaktinin girmesi ile oruç tamamlanmış olur ve oruçla ilgili yasaklar sona erer. Takvimlerdeki ve imsakiyelerdeki akşam vakti aynı zamanda iftar vaktini göstermektedir. Resulullah (s.a.v.) iftarın geciktirilmeden yapılmasını teşvik etmiştir.[50]

Teravih namazı, Ramazan ayına özel nafile bir namazdır. Yatsı namazından sonra vitir namazından önce kılınır. Teravih namazı tek başına kılınabileceği gibi cemaatle de kılınabilir. Teravih namazının 20 rekât olduğu çoğunluk tarafından kabul edilmektedir. Konu ile ilgili rivayetlere bakıldığında ilk 8 rekâtının sünnet, geri kalan 12 rekâtın müstehab hükmünde olduğu görülmektedir.[51] Teravih namazı ikişer rekât olarak kılınabileceği gibi dörder rekât olarak da kılınabilir. Dört rekât olarak kılındığında yatsı namazının ilk dört rekât sünneti gibi kılınır.

LİSTELEYELİM

İlmihal kitaplarından yararlanarak orucu bozup sadece kazanın gerekli olduğu durumları tespit ederek listeleyiniz.

----

47. Mehmet Şener, "İmsak", TDV İslam Ansiklopedisi, C 12, s. 238.
48. İbrahim Kâfi Dönmez, "Sahur", TDV İslam Ansiklopedisi, C 35, s. 538.
49. Müslim, Sıyam, 1095.
50. bk. Müslim, Sıyam, 1098.
51. Komisyon, İlmihal, TDV Yayınları, C 1, s. 315.

BİLGİ KUTUSU

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ اٰمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَعَلٰى رِزْقِكَ اَفْطَرْتُ

"Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim, senin verdiğin rızıkla iftar ettim!" Âmin.

Ebû Dâvûd, Savm, 22.

KARŞILAŞTIRALIM

Fidye ve fitre kavramlarını karşılaştırınız.

Ramazan ayını diğer zamanlardan ayıran özelliklerinden birisi de mukâbele uygulamasının devam ettirilmesidir. **Mukabele;** cami, mescit ya da evlerde, bir kişi tarafından okunan Kur'an'ın, cemaatin bir kısmı tarafından dinlenerek bir kısmı tarafından da mushaflardan takip edilerek hatim yapılmasıdır. Mukâbele uygulamasının temelini, Resûlullah'ın (s.a.v.) her sene Ramazan ayında o zamana kadar vahyedilmiş olan Kur'an'ı Cebrail ile karşılıklı okuması oluşturmaktadır. Resûlullah'ın vefatından önceki son Ramazanda mukâbele iki defa gerçekleşmiştir.

Ramazan ayına kavuşup, onun bereket ve ikramından yararlanmanın bir şükür belirtisi olarak dinen zengin olanların vermesi vacip olan sadakaya, **fıtır sadakası** denir.[52] Türkçe'de fitre şeklinde kullanılmaktadır. Fitrenin miktarı, kişinin bir günlük yiyecek masrafının ortalaması esas alınarak hesap edilir. Diyanet İşleri Başkanlığının her sene belirlediği rakam asgari sınırı ifade etmektedir. Herkesin zenginliğine göre fitreyi belirlemesi gerekir. Fitre, zekât verilebilecek kişilere verilir.

52. *Yunus Vehbi Yavuz, "Fitre", TDV İslam Ansiklopedisi, C 13, s.160.*